Nr 71.

Ankom till riksdagens kansli den 21 juni 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för de högre kommunala skolorna.

I en den 5 mars 1943 dagtecknad proposition nr 167, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels godkänna vid propositionen fogade förslag till

1) tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna, samt

2) familjepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen anförts meddela bestämmelser om tillämpning av tjänste- och familjepensionsreglementena för de högre kommunala skolorna i vissa fall å befattningshavare avgångna med pension enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t

att förordna om utbyte av rätt till uppskjuten livränta enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor mot förtidslivränta samt

att utfärda de övergångsbestämmelser, vilka kunna visa sig erforderliga utöver de övergångsstadganden, som innefattas i tjänste- och familjepensionsreglementena för de högre kommunala skolorna.

De vid propositionen fogade författningsförslagen äro bilagda detta utlåtande.

Beträffande motiveringen för de i propositionen framlagda förslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Från *Sveriges flick- och samskolors lärarinneförbund* har utskottet fått mottaga en den 17 maj 1943 dagtecknad skrift, vari hemställes, *dels* att utskottet måtte föreslå sådan jämkning i förslaget till tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna, att full överensstämmelse inträder mellan kvinnliga och manliga lärare vid de högre kommunala skolorna respektive mellan kvinnliga lärare vid statliga och högre kommunala skolor i fråga om tjänstepensionsunderlaget för lönegradsplacering vid pensionering, *dels ock*

att, därest av statsfinansiella skäl beslut skulle fattas om tillfälligt uppskov med likställighet i förevarande hänseende, detta uttalande finge form av en i pensionsreglementet införd övergångsbestämmelse, i vilken tydligt angåves en fixerad tidpunkt för bestämmelsens upphävande.

Genom proposition den 5 mars 1943, nr 166, har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till löneregleringen från och med den 1 juli 1943 för lärare vid de högre kommunala skolorna. Förslaget har på hemställan av statsutskottet i utlåtande nr 102 med viss redaktionell jämkning bifallits av riksdagen. Löneregleringsbeslutet innebär, att befattningshavarnas löneförhållanden i möjligaste mån bringas i överensstämmelse med det senaste statliga lönesystemet.

Det nu föreliggande pensioneringsförslaget, vilket grundar sig på ett av särskilda sakkunniga — de s. k. *1942 års lärarpensionssakkunniga* — avgivet förslag, avser att anpassa befattningshavarnas pensionsförhållanden efter det nya pensionssystem, som från och med den 1 juli 1942 blivit gällande för statstjänstemännen.

Pensioneringens omfattning. Riksdagens löneregleringsbeslut innebär, att övningslärare skola undantagas från löneregleringen men att lärare i hushållsgöromål eller kvinnlig slöjd respektive sömnad vid vissa linjer skola hänföras till ämneslärare. I detta sammanhang torde böra erinras, att sistnämnda lärare redan enligt de för de högre kommunala skolorna utfärdade provisoriska avlöningsbestämmelserna äro att anse såsom ämneslärare. Pensioneringen har i det nu föreliggande förslaget givits härav betingad omfattning.

Tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag. *Pensionssakkunniga* ha utgått ifrån att för de högre kommunala skolornas lärare skola tillämpas de tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag samt den avdragstid, som i allmänna tjänstepensionsreglementet äro fastställda för sagda reglemente underkastade befattningshavare i motsvarande löneställning. Beträffande de kvinnliga lärarna ha emellertid de sakkunniga föreslagit, att för dem alltjämt skola gälla samma tjänstepensionsunderlag som för manliga lärare i närmast lägre lönegrad. Till stöd härför har anförts följande.

I fråga om tjänstepensionsunderlagens belopp har hittills beträffande såväl kommunalt anställda lärare som statstjänstemän tillämpats den allmänna regeln, att pensionsunderlaget skall stå i visst förhållande till slutlönen. De sakkunniga hava icke ansett sig böra för de högre kommunala skolornas lärare föreslå avvikelse från denna regel. Bliva i enlighet med lärarlönesakkunnigas förslag slutlönerna differentierade för manliga och kvinnliga lärare, böra enligt de sakkunnigas mening, så länge detta förhållande består, även differentierade tjänstepensionsunderlag tillämpas.

De nya tjänstepensionsunderlagen komma, framhålla de sakkunniga, att medföra en icke obetydlig realförbättring av tjänstepensionsförmånerna. Denna förbättring uppgår — då förutsättningar för hel pension föreligga — vid indexläge 188 på 1914 års indexskala till 450 à 500 kronor för år.

Tjänstepensionsavdragen ha de sakkunniga föreslagit skola liksom hittills och i överensstämmelse med vad som gäller för folkskolans lärare vara lika för manliga och kvinnliga lärare.

Föredragande departementschefen har biträtt de sakkunnigas ifrågavarande förslag.

Enligt löneregleringsbeslutet skall beträffande rektorerna vid de högre kommunala skolorna ändring icke ske beträffande rektorsavlöningens konstruktion liksom ej heller beträffande antalet arvodesgrupper eller arvodesbeloppen i de olika grupperna. *Pensionssakkunniga* ha förklarat sig icke finna anledning föreslå ändring av de år 1939 fastställda grunderna för bestämmande av pensionsunderlagen för rektorerna vid de högre kommunala skolorna. De sakkunniga förorda således, att rektor i avseende å pensionsunderlag såväl som pensionsavdrag alltjämt hänföres till samma lönegrad som för närvarande. Den realförbättring av tjänstepensionsförmånerna, som därvid skulle tillkomma rektor, utgör, framhålla de sakkunniga, inberäknat pensionsförbättringen för lärarbefattningen, vid indexläge 188 på 1914 års indexskala något mer än 500 kronor för år.

De sakkunniga ha vidare anfört att, även om pensionsbestämmelserna för rektorerna vid de högre kommunala skolorna, i vad bestämmelserna avsåge pensionsunderlagen och de i förhållande till dessa utmätta pensionsavdragen, icke lämpligen kunde direkt anpassas efter de bestämmelser, som enligt allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena gällde för de statliga rektorerna, de dock enligt de sakkunnigas mening i övriga hänseenden borde bringas till överensstämmelse med sistnämnda bestämmelser. I enlighet härmed ha de sakkunniga föreslagit, att rektorerna vid de högre kommunala skolorna bli underkastade bestämmelser i tillämpliga delar motsvarande de för s. k. förordnandetjänstemän i allmänna tjänstepensionsreglementet meddelade bestämmelserna. De sakkunniga anföra vidare följande.

Enligt gällande skolstadgor kan, såsom i det föregående angivits, under vissa förhållanden till rektor för kortare tid utses annan lärare än ordinarie ämneslärare eller ordinarie lärare i yrkesämne. De sakkunniga hava ansett, att rektorsförordnande i sådant fall icke bör medföra någon pensionsrätt utöver den, som tillkommer befattningshavaren i hans egenskap av lärare. I det avgivna reglementsförslaget har därför förutsatts, att pensionsrätt såsom rektor skall tillkomma allenast ordinarie ämneslärare — varmed enligt förslaget till avlöningsreglemente skulle förstås även ordinarie lärare i yrkesämne — vilken är förordnad till rektor.

Vad de sakkunniga i nu berörda hänseende föreslagit har *föredragande departementschefen* funnit sig kunna i huvudsak tillstyrka.

Personlig pensionsfyllnad. Enligt 6 punkten sista stycket kungörelsen nr 661/1938 med vissa bestämmelser i anledning av ny löneregler ing från och med den 1 januari 1939 för lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor gäller i huvudsak, att lärare, som omedelbart före den 1 januari 1939 innehade befattning som ordinarie eller extra ordinarie lärare, skall, därest han avgår

med pensionsrätt från denna befattning, av skolområdet erhålla personlig pensionsfyllnad till belopp lika med skillnaden mellan de pensionsförmåner, däri inberäknat dyrtidstillägg och motsvarande tillägg, som vid tillämpning av de vid 1938 års utgång gällande statliga och kommunala pensionsbestämmelserna skulle utgått, och de pensionsförmåner, som utgå enligt gällande statliga pensionsbestämmelser. Jämlikt nuvarande statsbidragskungörelse — kungörelsen nr 754/1938 § 4 e) — utgör utbetalning av sådan pensionsfyllnad villkor för erhållande av statsbidrag.

De sakkunniga förorda, att rätt till personlig pensionsfyllnad får bestå. Till stöd härför anföra de sakkunniga.

Att ifrågavarande pensionsfyllnad kan vara av väsentlig betydelse för de därtill berättigade lärarna belyses av att enligt av de sakkunniga inhämtade uppgifter pensionsfyllnadsbeloppen för lärare vid kommunala mellanskolor och högre folkskolor inom Stockholms skolområde vid det under tredje kvartalet år 1942 rådande indexläget utgjorde

för manlig lärare i 23 lönegraden	2,396: 52 kr
» kvinnlig » » » »	652: 32 »
» manlig » » 22 »	2,820: 36 »
» » » » 21 »	3,216: 36 »
» kvinnlig » » » »	1,458: 24 »

Då övergång till de nya pensionsbestämmelserna för nu angivna lärare skulle medföra en realförbättring av de statliga pensionsförmånerna med omkring 500 kronor, skulle dessa lärare, därest de i samband med övergången nödgades avstå från rätten till personlig pensionsfyllnad, såsom pensionerade få vidkännas en betydande minskning av dem nu tillförsäkrade pensionsförmåner, oaktat övergången komme att föranleda höjning av tjänstepensionsavdraget och förlängning av avdragstiden. Ett sådant förhållande skulle kunna medföra, att övergång till det nya avlöningsreglementet, varmed övergång till det nya pensionsreglementet självfallet torde böra följa, ej komme att ske i önskvärd omfattning, och måste enligt de sakkunnigas mening även i övrigt betraktas som otillfredsställande.

Lärarlönesakkunniga, vilka föreslagit, att för övergång till det nya avlöningsreglementet skall uppställas bland annat det villkor, att läraren icke må bibehålla tidigare utgående personlig lönefyllnad, hava emellertid icke ifrågasatt, att såsom villkor för sådan övergång jämväl skall krävas, att läraren avstår från rätten till personlig pensionsfyllnad. Enligt de sakkunnigas mening bör ej heller ett sådant villkor uppställas utan lärare bibehållas vid sagda rätt. Givetvis bör pensionsfyllnaden därvid ej få utgå med högre belopp än skillnaden mellan pensionsförmånerna enligt de statliga och kommunala pensionsbestämmelserna vid 1938 års utgång och pensionsförmånerna enligt det nya pensionsreglementet.

På sätt i propositionen nr 325 till 1942 års riksdag (sid. 35) av föredragande departementschefen förordats i fråga om folkskolans lärare, torde skolområdena genom i statsbidragskungörelsen intagen bestämmelse böra åläggas utbetala den personliga pensionsfyllnaden.

För egen del har *föredragande departementschefen* funnit sig böra förorda sakkunnigförslaget i denna del. I likhet med vad som skedde vid 1938 års lönereglering ha skoldistrikten ansetts böra förpliktas att utbetala vederbörliga pensionsfyllnader.

Familjepensionsreglementet. De ändringar i nu för lärare vid de högre kommunala skolorna rådande familjepensionsförhållanden, som en anpassning av familjepensionsbestämmelserna efter bestämmelserna i 1942 års allmänna familjepensionsreglemente medför, bli av tämligen begränsad saklig betydelse. Visserligen bli familjepensionsunderlagen uppräknade med omkring 10 procent, motsvarande det procenttal, efter vilket nuvarande rörliga del av familjepension beräknas vid index 156 å 1914 års indexskala, men detta uppväges av ändrad relation mellan pensionens fasta och rörliga del. Den rörliga delen, som nu utgör samma procenttal å den fasta delen, som gäller för beräkning av dyrtidstillägg å nyreglerad avlöning, ersättes sålunda med ett rörligt tillägg, beräknat enligt de nya avlöningsreglementenas grunder. Rörligt tillägg förutsättes emellertid icke komma att utgå å familjepensionsförmån — i allmänna familjepensionsreglementet benämnd familjelivränta — för efterlevande efter lärare, som avgått utan rätt till tjänstepension. Då någon realändring av familjepensionsförmånens belopp i övrigt ej förutsatts skola ske, bliva familjepensionsavdragen oförändrade.

Bestämmelserna i reglementsförslaget ansluta sig nära till bestämmelserna i det nya allmänna familjepensionsreglementet. De ha i huvudsak icke föranlett erinringar från remissmyndigheternas sida.

Retroaktiv tillämpning av de nya pensionsreglementena i vissa fall. I samband med antagande av de allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena bemyndigade 1941 års riksdag Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad därom i propositionen nr 339 till riksdagen anförts utfärda bestämmelser om bland annat tillämpning av nämnda reglementen i vissa fall å tjänstemän avgångna med pension enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet samt utbetalande av pensionstilllägg åt vissa sådana tjänstemän. I enlighet härmed ha de nya pensionsbestämmelserna från och med ikraftträdandet gjorts tillämpliga å sådana tjänstemän, som blivit underkastade de 1939 och 1940 utfärdade nya avlöningsförfattningarna men pensionerats före pensionsregleringens genomförande. Därjämte ha dessa pensionerade tjänstemän erhållit gottgörelse med ett enhetligt belopp av 10 kronor för varje månad de dessförinnan åtnjutit pension. Jämväl för avgångna lärare vid folkskoleväsendet har en liknande anordning genomförts. Någon särskild gottgörelse för tid före de nya reglementenas ikraftträdande har dock ej tillerkänts folkskolans pensionerade lärare.

Pensionssakkunniga ha föreslagit en motsvarande retroaktiv tillämpning även för förutvarande lärare vid högre kommunala skolor och därvid anfört.

Konsekvensen torde bjuda att, därest pensionsreglering genomföres även för de högre kommunala skolornas lärare, de lärare vid dylika skolor, vilka pensionerats under tiden mellan den provisoriska löneregleringen och pensionsregleringen, genom retroaktiv tillämpning av de nya pensionsreglementena, motsvarande den som folkskolans tjänste- och familjepensionsreglementen erhållit, beredas enahanda förmån som folkskolans pensionerade lärare.

De sakkunniga hava därför ansett sig böra föreslå, att tjänste- och familje-

pensionerna beträffande under tiden 1 juli 1939—30 juni 1943 enligt nu gällande tjänstepensionsreglemente pensionerade, den 1 juli 1943 kvarlevande förutvarande lärare vid högre kommunala skolor för tiden från och med sistnämnda dag skola till beloppen fastställas och utgå i enlighet med föreskrifterna i de nya pensionsreglementena. Förslag till bestämmelser härom har vidfogats betänkandet. Såsom villkor för dessa bestämmelsers tillämpning bör uppenbarligen gälla, att pensionstagaren vid pensioneringstillfället varit underkastad gällande provisoriska avlöningsbestämmelser för lärare vid de högre kommunala skolorna.

För egen del har *föredragande departementschefen* tillstyrkt förslaget att göra de nya pensionsbestämmelserna från ikraftträdandet tillämpliga å lärare, som avgått ur tjänst under tiden 1 juli 1939—30 juni 1943. Då provisorisk lönereglering varit genomförd för ifrågavarande befattningshavare sedan den 1 juli 1939, varvid lönebeloppen anpassats efter de nya statliga lönerna, har det synts departementschefen skäligt att i förevarande hänseende medgiva samma förmåner, som tillkomma de under samma tidsperiod enligt civila tjänstepensionsreglementet pensionerade statstjänstemännen.

Vidare har departementschefen erinrat, att 1941 års riksdag bemyndigat Kungl. Maj:t att förordna om utbyte av rätt till uppskjuten livränta enligt civila eller militära tjänstepensionsreglementet mot förtidslivränta samt att 1942 års riksdag lämnat motsvarande bemyndigande ifråga om livränta enligt tjänstepensionsreglementet för folkskollärare m. fl. Liknande bemyndigande har ansetts böra utverkas i fråga om rätt till uppskjuten livränta enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor.

Kostnadsberäkningar. Till belysande av den ekonomiska innebörden av den föreslagna pensionsregleringen ha *pensionssakkunniga* låtit verkställa beräkningar rörande de framtida utgifterna för tjänstepensioner till de lärare vid högre kommunala skolor, vilka skulle inbegripas i pensionsregleringen. Beräkningarna, vid vilka genomgående tillämpats dödlighetstabellen R 32 för män, avse förhållandena under budgetåren 1943/44, 1946/47, 1949/50 och 1952/53.

Enligt nämnda beräkningar skulle vid tillämpning av det föreslagna tjänstepensionsreglementet samt de föreslagna bestämmelserna angående retroaktiv tillämpning av detsamma bruttokostnaderna för tjänstepensionerna, högsta rörliga tillägg däri inräknade, komma att under härefter angivna budgetår överstiga de vid fortsatt tillämpning av nuvarande tjänstepensionsbestämmelser ifrågakommande kostnaderna, kostnaderna för högsta dyrtidstillägg inberäknade, med följande belopp.

Budgetår	Kostnadsökning i tusental kronor	
	För samtliga pensionstagare	För pensionstagare, avgångna 1 juli 1939—30 juni 1943
1943/44	19	7
1946/47	33	7
1949/50	42	6
1952/53	136	5

Nu angivna kostnadsökningar äro enligt vad de sakkunniga framhålla icke av den storleksordning, att hänsyn till desamma behöver tagas vid beräkning av statens pensionsanstalts anslagsbehov under tiden närmast efter genomförandet av pensionsregleringen. Denna skulle för övrigt komma att medföra en ökning av tjänstepensionsavdragen och huvudmannaavgifterna, vilken ökning — bortsett från övergångsvis ifrågakommande avdragsbefrielse respektive avdragsreduktion — av de sakkunniga beräknats uppgå till sammanlagt omkring 100,000 kronor för år. Vad utgifterna för familjepensioner beträffar är någon ökning på grund av pensionsregleringen icke att motse.

Utskottets yttrande.

Såsom inledningsvis berörts, har innevarande års riksdag beslutat, att definitiv lönereglering skall från och med den 1 juli 1943 genomföras för lärare vid de högre kommunala skolorna, d. v. s. kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor, dock ej för övningslärare, vilkas anställnings- och avlöningsförhållanden för närvarande äro föremål för utredning. Genom ifrågavarande lönereglering anslutas löneförhållandena för lärarpersonalen vid de högre kommunala skolorna till de principer, som sedan den 1 juli 1939 gälla för tjänstemän vid den civila statsförvaltningen.

Det nu föreliggande pensioneringsförslaget åsyftar att anpassa befattningshavarnas pensionsförhållanden efter det nya pensionssystem, som från och med den 1 juli 1942 blivit gällande för statstjänstemännen. Med hänsyn till riksdagens beslut angående lönereglering för lärarpersonalen vid de högre kommunala skolorna tillstyrker utskottet, att en definitiv pensionsreglering för personalen nu genomföres.

De grundläggande principerna i det föreslagna nya pensioneringssystemet ha icke givit utskottet anledning till saklig erinran. I enlighet härmed biträder utskottet förslagen om pensioneringens omfattning samt angående pensionsunderlag och pensionsavdrag. Likaså tillstyrker utskottet de i propositionen förordade grunderna för rätt till personlig pensionsfyllnad i vissa fall.

Det föreliggande förslaget innebär, att de nya pensionsbestämmelserna från ikraftträdandet göras tillämpliga å lärare, som avgått ur tjänst under tiden 1 juli 1939—30 juni 1943. I denna del har förslaget motiverats med att provisorisk lönereglering varit genomförd för ifrågavarande lärarpersonal sedan den 1 juli 1939, varvid lönebeloppen anpassats efter de nya statliga lönerna. Även utskottet anser det vara skäligt att i förevarande hänseende medgiva samma förmåner, som tillkomma de under tiden 1 juli 1939—30 juni 1942 enligt civila tjänstepensionsreglementet pensionerade statstjänstemännen.

Vad propositionen i övrigt angår, har densamma givit utskottet anledning till erinran i vissa hänseenden. Härom får utskottet anföra följande.

I en den 14 maj 1943 dagtecknad proposition, nr 286, ha bland annat framlagts förslag till kungörelser om ändring i vissa delar av allmänna

tjänste- och familjepensionsreglementena. Dessa förslag avse, jämte annat, vissa ändringar i pensionsavseende för lärare, som innehaft rektorsbefattning, och i fråga om rätt till tjänstårsberäkning för reservstatstid. Härom må nämnas följande.

Den särskilda förmån, som i pensionsavseende tillerkänts den, vilken innehaft med tjänstepensionsrätt förenad rektorsbefattning under minst 12 år i oavbruten följd och som inom viss av Kungl. Maj:t fastställd tid anmäler sin önskan om denna förmån, betecknas i förslagen såsom kvarstående vid rektors tjänstepensionsrätt respektive rektors familjepensionsrätt. Innebörden härav är, såvitt angår pensionsavdragen, att med avseende å dessa fortfarande skall tillämpas vad som gäller för den frånträdda rektorstjänsten, sålunda icke som för närvarande att de stadganden skola tillämpas, som gällde vid tiden för frånträdande av förordnandet. Kvarståendet vid rektors tjänstepensionsrätt skall vidare icke innebära, att pensionen eller livräntan skall fastställas på grundval av det pensionsunderlag, som gällde vid tiden för frånträdande av rektorsförordnandet, och i övrigt med tillämpning av de stadganden, som gälla för lärarbefattningen, d. v. s. bland annat det sammanlagda antalet tjänstår i olika befattningar. I stället skall tjänstepensionens grundbelopp respektive tjänstelivräntans belopp i första hand bestämmas med hänsyn till vad som gäller för lärartjänsten, men med avseende å den tjänstepension eller tjänstelivränta, vartill tjänstemannen må bliva berättigad, skall likväl iakttagas, att pensionens grundbelopp respektive livräntans belopp icke må understiga det belopp vartill det skulle ha bestämts, om tjänstemannen intill avgången ur tjänst alltjämt innehaft den frånträdda rektorstjänsten. På motsvarande sätt skall med avseende å den familjepension eller familjelivränta, vartill rätt må föreligga efter tjänstemannens frånfälle, iakttagas, att familjepensionstalet icke må understiga det tal, vartill det skulle ha bestämts, om tjänstemannen intill dödsfallet eller avgången alltjämt innehaft den frånträdda rektorstjänsten.

Ifrågavarande jämkningar i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena — vilka innefattas i förslag till ändrad lydelse av nuvarande 33 § 4 punkten allmänna tjänstepensionsreglementet och 21 § 3 punkten allmänna familjepensionsreglementet — äro enligt vad som framgår av propositionen nr 286 (sid. 49—51) avsedda att förebygga vissa irrationella verkningar, som befunnits kunna uppkomma enligt de nuvarande föreskrifterna i ämnet. Vid bifall till dessa ändringsförslag, vilka tillstyrkts av utskottet i ett förut denna dag avgivet utlåtande nr 70, böra därför motsvarande jämkningar vidtagas i de genom den nu föreliggande propositionen framlagda förslagen till pensionsreglementen för de högre kommunala skolorna.

I propositionen nr 286 har förslag vidare framlagts om pensionsreglering för beställningshavare tillhörande krigsmaktens reservstater. I anslutning därtill ha föreslagits vissa jämkningar i allmänna tjänste- och familjepensionsreglementenas tjänstårsberäkningsregler, bland annat innebärande att för den, som innehaft reservstatsbeställning och övergått till civil befattning, reservstatstid skall i såväl tjänste- som familjepensionshänseende få tillgodoräknas dels i mån av därunder fullgjord tjänstgöring, dels ock därutöver

i den utsträckning Kungl. Maj:t medgiver. I propositionen ha vidare föreslagits jämkningar i samma syfte i folkskolans tjänste- och familjepensionsreglementen. Vid bifall till ifrågavarande förslag, vilka av utskottet tillstyrkts i utlåtandet nr 70, torde spörsmålet om tjänstårsberäkningen för sådan beställningshavare å reservstat, som övergår till befattning, vilken avses i avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna, böra regleras på motsvarande sätt.

I enlighet med vad sålunda anförts torde i de förslag till tjänste- och familjepensionsreglementen för de högre kommunala skolorna, som innefattas i den föreliggande propositionen, böra vidtagas de jämkningar, som framgå av den vid detta utlåtande fogade bilagan.

Åberopande det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition, må

dels antaga vid detta utlåtande fogade, såsom utskottets förslag betecknade förslag till

1) tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna, samt

2) familjepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 5 mars 1943 förordats meddela bestämmelser om tillämpning av tjänste- och familjepensionsreglementena för de högre kommunala skolorna i vissa fall å befattningshavare avgångna med pension enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om utbyte av rätt till uppskjuten livränta enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor mot förtidslivränta samt

att utfärda de övergångsbestämmelser, vilka kunna visa sig erforderliga utöver de övergångsstadganden, som innefattas i tjänste- och familjepensionsreglementena för de högre kommunala skolorna.

Stockholm den 18 juni 1943.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Berling, Nordenson, Friggeråker, Sylwan, Leander, Fahlander och Åqvist;*

från andra kammaren: herrar *Svedman, Paulsen, K. A. Westman, Hall, Andersson* i Munkaljungby, *Sundberg, Nilsson* i Landskrona och *Malmborg.*

Bilaga.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

Förslag
till
tjänstepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna.

1 avd. Allmänna bestämmelser.

1 §.

1 mom. Detta reglemente äger tillämpning å ordinarie och extra ordinarie lärare, som äro underkastade avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna.

2 mom. Vad i detta reglemente sägs om tjänstepensionsbestämmelser skall, där ej annat framgår, avse dels tjänstepensionsbestämmelser, antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels ock tjänstepensionsbestämmelser för riksdagens verk, vilka antagits av riksdagen eller med stöd av dess bemyndigande utfärdats av delegerade för riksdagens verk. Såsom tjänstepensionsbestämmelser av förstnämnda slag anses icke bestämmelser om pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal.

Med tjänstepensionsrätt, varom i reglementet förmäles, förstås pensionsrätt enligt i nästföregående stycke avsedda bestämmelser.

3 mom. I detta reglemente meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av vad i sistnämnda reglemente stadgas.

2 §.

Där ordinarie lärare utan något sitt förvållande förflyttas till befattning, som avses i allmänna tjänstepensionsreglementet eller folkskolans tjänstepensionsreglemente, skall i fråga om tjänstepensionsavdrag, pensionsålder, tjänstepensions grundbelopp och tjänstelivräntas belopp hänsyn tagas till de för den tidigare innehavda befattningen gällande bestämmelserna på sätt och i den omfattning, som angivas i 7 § 1 mom., 9 § 1 mom., 15 § 2 mom. och 27 § 2 mom. allmänna tjänstepensionsreglementet respektive 5 § 1 mom., 7 § 2 mom., 12 § 2 mom. och 21 § 2 mom. folkskolans tjänstepensionsreglemente.

3 §.

Lärare, å vilken detta reglemente äger tillämpning, har att vidkännas *tjänstepensionsavdrag* samt är efter avgång från befattningen berättigad att åtnjuta *tjänstepension* eller *tjänstelivränta,* allt enligt de föreskrifter och under de villkor, som innehållas i reglementet jämte de närmare bestämmelser, som för tillämpningen av detsamma utfärdas av Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

I reglementet meddelas jämväl bestämmelser om ordinarie lärares *skyldighet att avgå från befattningen m. m.*

4 §.

1 mom. Fråga om rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension eller tjänstelivränta enligt detta reglemente prövas

a) i fall som avses i 7 § 3 mom., 11 § 2 mom. och 21 § 1 mom. tredje stycket av Kungl. Maj:t; samt

b) i andra fall av statens pensionsanstalt.

Pension eller livränta, vartill rätt föreligger, skall till beloppet fastställas av statens pensionsanstalt.

2 mom. Då pension eller livränta fastställes, skall skriftligt bevis därom tillställas den till förmånen berättigade.

2 avd. Om tjänstepensionsavdrag.

5 §.

Från och med den dag, då lärare blir underkastad reglementets bestämmelser, intill dess avgång från befattningen äger rum skall läraren tillkommande lön minskas med *tjänstepensionsavdrag.*

Ordinarie lärare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning, vidkännes pensionsavdrag allenast i sistnämnda befattning.

För ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, skall tjänstepensionsavdrag verkställas allenast i rektorsbefattningen.

6 §.

1 mom. Såsom tjänstepensionsavdrag skall tillämpas det belopp, som i 2 mom. här nedan angives för den befattning läraren innehaft under tid, för vilken pensionsavdraget verkställes.

Där ordinarie befattning nedflyttats till lägre lönegrad, skall därav föranledd nedsättning av tjänstepensionsavdraget för befattningen likväl icke bliva gällande beträffande den, som omedelbart dessförinnan innehade befattningen.

Vad i nästföregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie lärare, som utan något sitt förvållande förflyttats till i detta reglemente avsedd befattning med lägre tjänstepensionsavdrag.

Frånträder ordinarie lärare, som tillika är rektor, förordnandet å rektorsbefattningen och har han därvid innehaft med tjänstepensionsrätt för-

Där ordinarie lärare efter frånträdande av rektorsbefattning kvarstår vid rektors tjänstepensionsrätt, på sätt i 21 § 5 mom. sägs, skall med av-

Kungl. Maj:ts förslag:

enad rektorsbefattning under minst 12 år i oavbruten följd, skola, där han kvarstår i lärarbefattningen och inom viss av Kungl. Maj:t fastställd tidpunkt anmält sin önskan att bliva bibehållen vid för honom tidigare gällande tjänstepensionsavdrag och tjänstepensionsunderlag, med avseende å tjänstepensionsavdrag allt fortfarande tillämpas de stadganden, som gällde för honom vid tiden för frånträdande av förordnandet.

Utskottets förslag:

seende å tjänstepensionsavdrag för honom fortfarande tillämpas vad som gäller för den frånträdda rektorsbefattningen.

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., tjänstepensionsavdragen för år räknat utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad KO	Tjänstepensionsavdrag kronor	Lönegrad KEo	Tjänstepensionsavdrag kronor
16	171	15	141
17	186	16	156
18	204	17	171
19	222	18	186
20	222	19	204
21	243	20	204
22	267	21	222
23	291		
24	315		
25	339		
26	366		

För rektorsbefattning utgör tjänstepensionsavdraget för år räknat det belopp, som enligt vad ovan sägs gäller för befattning i den lönegrad, som för rektorsbefattning vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola eller praktisk mellanskola med tre lönegrader och för rektorsbefattning vid högre folkskola med en lönegrad överstiger den, som gäller för innehavaren av rektorsbefattningen i hans egenskap av ordinarie lärare.

3 mom. För lärare, vilken av annan anledning än offentligt uppdrag eller uppehållande av befattning vid kommunal läroanstalt eller i statens tjänst erhållit sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, som medför C-avdrag å lönen, skall vidtagas en mot nedsättningen svarande minskning av tjänstepensionsavdraget. Härvid iakttages, att pensionsavdrag för år räknat, som icke utgöres av helt med tre jämnt delbart krontal, jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

3 avd. Om ordinarie lärares skyldighet att avgå m. m.

7 §.

1 mom. Ordinarie lärare är skyldig att avgå från befattningen, därest han

a) uppnått den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern inträder;

b) till följd av olycksfall i tjänsten befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning; eller

c) till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b) sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning.

Finner i fall, varom under b) och c) här ovan förmäles, statens pensionsanstalt anledning antaga, att läraren kan tjänstgöra i sådan annan befattning, till vilken han må vara pliktig att låta förflytta sig, skall frågan, huruvida förflyttning lämpligen bör ske, underställas Kungl. Maj:ts prövning.

2 mom. I fråga om ordinarie lärare må, under förutsättning av skolöverstyrelsens medgivande, vederbörande skolstyrelse, då synnerliga skäl därtill äro, medgiva läraren anstånd med avsked efter pensionsålderns inträde, så länge han är fullt tjänstduglig, dock icke längre tid än sammanlagt ett år.

Då särskilda omständigheter därtill föranleda, må Kungl. Maj:t beträffande ordinarie lärare medgiva kvarstående i befattningen längre tid efter pensionsålderns inträde än i nästföregående stycke sägs, dock icke i något fall längre än sammanlagt tre år efter nämnda tidpunkt.

3 mom. Befinnes ordinarie lärare urståndsatt att på tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden och är ej sådant fall för handen, varom i 1 mom. första stycket sägs, må Kungl. Maj:t, därest för läraren högst fem år återstå till pensionsålderns inträde, förklara honom skyldig att avgå från befattningen och entlediga honom.

Lärare, som genom lagakraftägande dom befunnits skyldig till förfarande, varå avsättning kunnat följa, men som jämlikt 5 kap. 5 § strafflagen förklarats fri från ansvar, må av Kungl. Maj:t, jämväl i annat fall än i nästföregående stycke sägs, förklaras skyldig att avgå samt entledigas.

4 mom. Ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, må ej bibehållas vid rektorsförordnandet efter avgång från lärarbefattningen.

5 mom. Extra ordinarie lärare må ej bibehållas i sin befattning, därest han

a) uppnått en levnadsålder, som med ett år överstiger hans ålder vid pensionsålderns inträde, Kungl. Maj:t dock obetaget att, då särskilda omständigheter därtill föranleda, medgiva bibehållande i befattningen ytterligare sammanlagt högst två år;

b) till följd av olycksfall i tjänsten befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning; eller

c) till följd av sjukdom, vanförhet eller lyte i andra fall än under b)

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

sägs eller till följd av nedsatt arbetsförmåga befinnes för framtiden oförmögen att på tillfredsställande sätt sköta sin befattning.

I fall, varom under b) eller c) här ovan förmäles, skall bestämmelsen i 1 mom. andra stycket äga motsvarande tillämpning.

8 §.

För lärarbefattning, som avses i detta reglemente, inträder pensionsåldern vid utgången av det kalenderhalvår, varunder läraren uppnår en levnadsålder av 65 år.

9 §.

Med *olycksfall i tjänsten* förstås i detta reglemente sådant vid utövande av befattning, som i reglementet avses, eller av befattning eller uppdrag i statens tjänst eller av annan befattning, som är förenad med tjänstepensionsrätt, inträffat olycksfall, som enligt allmän lag är att hänföra till olycksfall i arbete.

Vad i reglementet stadgas om olycksfall i tjänsten skall äga tillämpning jämväl där lärare på grund av befattning eller uppdrag, som i nästföregående stycke sägs, blivit utsatt för *våld* eller annan *misshandel* eller i befattningen eller uppdraget ådragit sig sådan *yrkessjukdom,* varom förmäles i gällande lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

10 §.

1 mom. Beslut om lärares avsked eller entledigande må icke meddelas utan att frågan om lärarens rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension, där sådan fråga förekommer, dessförinnan avgjorts eller i samband med beslutet avgöres.

Underlåter lärare att söka avsked eller entledigande, ändock att enligt vederbörande myndighets beprövande förhållande föreligger, som enligt 7 § 1 eller 5 mom. bör föranleda hans avgång, ankommer på myndigheten att föranstalta om prövning av frågan om lärarens rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension samt att, därest pensionsrätt prövats föreligga, entlediga läraren.

2 mom. I fall, varom förmäles i 7 § 3 mom., må beslut om entledigande icke meddelas utan att läraren erhållit tillfälle att inkomma med yttrande i ärendet.

4 avd. Om tjänstepension.

1 kap. Lärare i allmänhet.

Gemensamma bestämmelser.

11 §.

1 mom. Rätt att vid avgång från befattningen komma i åtnjutande av tjänstepension tillkommer, där ej annat följer av bestämmelsen i 3 mom. första stycket, i detta kapitel avsedd lärare,

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

a) därest han uppnått den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern inträder, och sådant fall som under b) eller c) sägs icke föreligger *(ålderspension);*

b) i fall som avses i 7 § 1 mom. första stycket b) eller 7 § 5 mom. första stycket b) *(invalidpension);* samt

c) i fall som avses i 7 § 1 mom. första stycket c) eller 7 § 5 mom. första stycket c), så ock där lärare med tillämpning av bestämmelserna i 7 § 3 mom. förklarats skyldig att avgå *(sjukpension).*

Härvid iakttages dock

a) att lärare icke må komma i åtnjutande av invalid- eller sjukpension, därest han i den ordning, varom i 7 § 1 mom. andra stycket förmäles, prövats lämpligen böra förflyttas till annan befattning; samt

b) att ordinarie lärare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning, ej må, därest båda befattningarna äro förenade med tjänstepensionsrätt enligt detta reglemente, komma i åtnjutande av tjänstepension vid avgång allenast från den extra ordinarie befattningen och ej heller vid samtidig avgång från båda befattningarna bekomma mer än *en* pension.

2 mom. Lärare, som tidigast fem år före pensionsålderns inträde frivilligt avgår från sin befattning, må kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att därvid komma i åtnjutande av tjänstepension *(förtidspension),* därest avgången finnes icke vara stridande mot det allmännas intresse och under förutsättning tillika, att han innehar minst 30 tjänstår.

3 mom. Har lärare genom beslut, som vunnit laga kraft, blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från befattning, som i detta reglemente avses, eller från befattning i statens tjänst eller från annan befattning, som är förenad med tjänstepensionsrätt, eller har han genom laga kraft ägande beslut blivit för förbrytelse i tidigare innehavd befattning av sådant slag dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, må han ej komma i åtnjutande av pension.

Där beträffande lärare beslut, som i nästföregående stycke avses, meddelats men ej vunnit laga kraft eller lärare hålles häktad för brott, vilket kan föranleda att han dömes till avsättning eller, i stället för avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, eller lärare av polismyndighet kvarhålles såsom misstänkt för sådant brott, må frågan om lärarens rätt att komma i åtnjutande av pension icke upptagas till prövning, så länge sådant förhållande föreligger.

12 §.

1 mom. Tjänstepension utgöres av *grundbelopp* samt, i förekommande fall, *rörligt tillägg.*

2 mom. Tjänstepension utgår från och med dagen näst efter den, då avgång från befattningen ägt rum, till och med den dag, då en månad förflutit efter pensionstagarens frånfälle.

Såsom undantag härifrån skall dock gälla, dels att den, som dömts till

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

mistning på viss tid av innehavd befattning, icke må åtnjuta pension för befattningen före utgången av nämnda tid, dels ock att, där i fråga om pensionstagare sådant beslut föreligger, som i 11 § 3 mom. första stycket avses, pensionen skall upphöra att utgå från och med månaden näst efter den, under vilken beslutet vunnit laga kraft.

Vid tillämpning av bestämmelsen i första stycket iakttages, att för tiden efter frånfället utgående pensionsbelopp icke må sammanlagt överstiga 600 kronor.

3 mom. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av den pension, som eljest skolat till honom utgå.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må statens pensionsanstalt kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

4 mom. Utbetalning av tjänstepension sker månadsvis i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, statens pensionsanstalt likväl obetaget att efter pensionstagarens frånfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

Tjänstepensionens grundbelopp.

13 §.

1 mom. Storleken för år räknat av tjänstepensionens grundbelopp bestämmes, där ej annat föranledes av stadgandena i 2 och 3 mom. här nedan, dels av det tjänstepensionsunderlag, som enligt föreskrifterna i 14 § skall för läraren tillämpas, dels ock av den tid läraren enligt 15 § äger tillgodoräkna såsom tjänstår, allt enligt de närmare bestämmelser, som meddelas i 16—19 §§.

2 mom. Har för ordinarie lärarbefattning ändring skett beträffande pensionsålder, tjänstepensionsunderlag eller för hel pension erforderligt antal tjänstår, varom förmäles i 16 § (tjänstålder), må grundbeloppet av tjänstepension för den som omedelbart före ändringen innehade befattningen likväl icke understiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, därest ändringen icke ägt rum och, i fall där pensionsåldern sänkts, såsom tjänstår fått tillgodoräknas den tid, varmed sänkningen skett.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie lärare, som utan något sitt förvållande förflyttats till i detta reglemente avsedd befattning.

I fråga om grundbeloppet av tjänstepension för ordinarie lärare, vilken efter frånträdande av rektorsbefatt-

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

ning kvarstår vid rektors tjänstepensionsrätt, skall iakttagas vad därom i 21 § 5 mom. stadgas.

3 mom. Där lärare, som samtidigt avgår från ordinarie befattning och sådan extra ordinarie befattning, vilken av honom innehafts med frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, på grund av bestämmelsen i 11 § 1 mom. andra stycket b) endast äger komma i åtnjutande av *en* pension, skall dennas grundbelopp motsvara det högsta av de för de särskilda befattningarna beräknade grundbeloppen.

4 mom. Beräknat grundbelopp, som icke utgöres av helt med 12 eller, i fråga om grundbelopp understigande 1,680 kronor, med 6 jämnt delbart krontal, jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

14 §.

1 mom. Såsom *tjänstepensionsunderlag* skall tillämpas det belopp, som enligt 2 mom. gäller för den befattning, från vilken avgången sker.

Har den befattning, från vilken avgången äger rum, innehafts under kortare tid än tre år före pensionsålderns inträde eller, i fråga om lärare, som avgår med rätt till förtidspension, tre år före avgången, må dock, där ej Kungl. Maj:t annorlunda förordnar, vid bestämmandet av ålders- respektive förtidspension icke tillämpas högre tjänstepensionsunderlag än som motsvarar en tredjedel av sammanlagda beloppet av de högsta tjänstepensionsunderlag, vilka må hava varit för läraren gällande under vart och ett av de senast förflutna tre åren på grund av därunder innehavd, med tjänstepensionsrätt förenad anställning.

Där för ordinarie lärare, vilken frånträtt förordnande å rektorsbefattning, på grund av bestämmelserna i 6 § 1 mom. fjärde stycket skola med avseende å tjänstepensionsavdrag tillämpas de stadganden, som gällde för honom vid tiden för frånträdande av förordnandet, skola nämnda stadganden tillämpas jämväl med avseende å tjänstepensionsunderlag.

2 mom. För befattningar, som avses i detta kapitel, utgöra tjänstepensionsunderlagen de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas.

Kungl. Maj:ts förslag:		*Utskottets förslag:*	
Lönegrad KO	Tjänstepensionsunderlag kronor	Lönegrad KEo	Tjänstepensionsunderlag kronor
15	3,768	14	3,300
16	3,996	15	3,528
17	4,236	16	3,768
18	4,500	17	3,996
19	4,800	18	4,236
20	4,800	19	4,500
21	5,124	20	4,500
22	5,436	21	4,800
23	5,736		
24	6,036		
25	6,360		
26	6,696		

För kvinnlig lärare skall tillämpas tjänstepensionsunderlaget för lönegraden närmast under den för hennes befattning gällande.

15 §.

1 mom. Såsom *tjänstår* må tillgodoräknas tid före pensionsålderns inträde, under vilken lärare varit underkastad detta reglemente.

Vid tjänstårsberäkningen skall dock avdrag göras för tid, under vilken lärare av annan anledning än tjänstledighet för offentligt uppdrag eller för uppehållande av befattning vid kommunal läroanstalt eller i statens tjänst vidkänts C-avdrag å lönen.

Av tid, under vilken lärare av anledning, som i nästföregående stycke sägs, erhållit sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, som medför C-avdrag å lönen, skall vid tjänstårsberäkningen avdragas så stor del, som svarar mot nedsättningen.

2 mom. Såsom tjänstår må jämväl tillgodoräknas dels tid, varunder lärare varit underkastad andra tjänstepensionsbestämmelser än de i detta reglemente innefattade, i den omfattning sådan tid enligt berörda bestämmelser med därtill hörande övergångsstadganden fått tillgodoräknas, dels ock tid i övrigt, vilken läraren ägt räkna såsom tjänstår enligt de andra tjänstepensionsbestämmelser med övergångsstadganden, vilka han sålunda varit senast underkastad, dock endast i den mån sådan tid ej tillgodoräknats enligt föreskrifterna i 1 mom.

2 mom. Såsom tjänstår må jämväl, *i den mån ej annat följer av stadgandet i 4 mom. andra stycket* tillgodoräknas dels tid, varunder lärare varit underkastad andra tjänstepensionsbestämmelser än de i detta reglemente innefattade, i den omfattning sådan tid enligt berörda bestämmelser med därtill hörande övergångsstadganden fått tillgodoräknas, dels ock tid i övrigt, vilken läraren ägt räkna såsom tjänstår enligt de andra tjänstepensionsbestämmelser med övergångsstadganden, vilka han sålunda varit senast underkastad, dock endast i den mån sådan tid ej tillgodoräknats enligt föreskrifterna i 1 mom.

Kungl. Maj:ts förslag:

Såsom inskränkning i vad nu stadgats gäller, att tid, varunder lärare innehaft beställning å reservstat vid försvarsväsendet, ej må tillgodoräknas.

Utskottets förslag:

3 mom. På prövning i den ordning Kungl. Maj:t föreskriver beror, om och i vad mån såsom tjänstår må tillgodoräknas tid varunder lärare, i andra fall än i 1 och 2 mom. avses, fullgjort arbete eller uppdrag i eller utom statens tjänst.

4 mom. Vid tjänstårsberäkning skall i förekommande fall iakttagas, att tid varunder mer än en med tjänstepensionsrätt förenad befattning innehafts skall tillgodoräknas med sammanlagda antalet av de för varje särskild befattning beräknade tjänståren, dock med högst det antal som motsvarar tiden för samtidigt innehav av befattningarna.

Såsom inskränkning i vad i 2 mom. samt nästföregående stycke stadgats gäller, att av tid, varunder läraren innehaft beställning å någon av krigsmaktens reservstater, må tillgodoräknas allenast tid för i beställningen fullgjord tjänstgöring, så framt ej Kungl. Maj:t annat medgiver.

5 mom. Därest vid beräkning av tjänstår den uppkomna slutsumman utvisar del av dag, skall jämkning ske till närmast högre hela dagantal.

16 §.

Grundbeloppet av *ålderspension* bestämmes enligt följande grunder. Kan lärare räkna minst 30 tjänstår, utgår *hel* pension, vars grundbelopp är lika med tjänstepensionsunderlaget. Är tjänstårens antal mindre, utgår *avkortad* pension, vars grundbelopp motsvarar tjänstepensionsunderlaget minskat med $^1/_{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30.

17 §.

Grundbeloppet av *invalidpension* motsvarar det för läraren gällande tjänstepensionsunderlaget. Beträffande lärare, som avgår efter pensionsålderns inträde, skall likväl grundbeloppet bestämmas enligt de i 16 § angivna grunderna.

18 §.

Grundbeloppet av *sjukpension* bestämmes enligt de i 16 § angivna grunderna. Grundbeloppet skall dock utgöra lägst 75 procent av tjänstepensionsunderlaget, i den mån beloppet icke härigenom överstiger grundbeloppet av

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

den ålderspension, som skulle hava tillkommit läraren, därest han under oförändrade förhållanden kvarstått i sin befattning till pensionsålderns inträde.

19 §.

Grundbeloppet av *förtidspension* motsvarar det för läraren gällande tjänstepensionsunderlaget men skall för tiden intill den tidpunkt, vid vilken pensionsåldern skulle hava inträtt, vara minskat med $^1/_{180}$ för varje full eller påbörjad fjärdedel av år, som vid avgångstillfället återstått till nämnda tidpunkt.

Rörligt tillägg.

20 §.

1 mom. Å tjänstepensionens grundbelopp eller, där mer än en pension enligt reglementet åtnjutes, å de sammanlagda grundbeloppen utgår rörligt tillägg under samma förutsättningar och enligt samma grunder, som enligt avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna gälla angående dylikt tillägg å lön till ordinarie och extra ordinarie lärare.

2 mom. Rörligt tillägg beräknas å grundbeloppet för månad.

Härvid skall dock iakttagas, att tillägg ej beräknas å belopp, varmed grundbeloppet överstiger 500 kronor, och ej heller å däri ingående öretal, som överskjuter fullt krontal.

3 mom. Till hjälp vid uträkning av rörligt tillägg utfärdar Kungl. Maj:t de tabeller och anvisningar, som må finnas erforderliga.

2 kap. Rektorer.

21 §.

1 mom. Ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, äger rätt att vid avgång från rektorsbefattningen, som jämväl innefattar avgång med rätt till pension för lärarbefattningen, komma i åtnjutande av tjänstepension *(rektorspension)* i enlighet med vad nedan i denna paragraf sägs.

Där avgång sker samtidigt från båda befattningarna må allenast rektorspension utgå.

Rektor, vars förordnande efter det han uppnått en levnadsålder av 60 år på grund av därom av honom uttryckt önskan upphäves, innan rätt till tjänstepension för lärarbefattningen inträtt, må kunna av Kungl. Maj:t medgivas rätt att komma i åtnjutande av rektorspension därest avgången finnes icke vara stridande mot det allmännas intresse och under förutsättning tillika att han kan tillgodoräkna sig minst 30 tjänstår för pension i lärarbefattningen.

Bestämmelserna i nästföregående stycke skola äga tillämpning även i fall, då förnyat rektorsförordnande icke meddelas på grund av att rektorn därom uttryckt önskan.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

Vad i 11 § 3 mom. stadgas skall lända till efterrättelse jämväl i fråga om pension som i denna paragraf avses.

2 mom. I fråga om grundbeloppet av rektorspension gäller vad nedan i 3 och 4 mom. stadgas. I övrigt skola föreskrifterna i 12 och 20 §§ äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Grundbeloppet för år räknat av rektorspension motsvarar

a) där rektorsbefattningen innehafts minst 12 år eller avgången är föranledd av olycksfall i tjänsten, det för befattningen gällande tjänstepensionsunderlaget (grundbelopp av *hel* pension);

b) eljest tjänstepensionsunderlaget, minskat med $^{1}/_{160}$ för varje full fjärdedel av år varmed tjänstetiden understiger 12 år, dock med högst $^{24}/_{160}$ (grundbelopp av *avkortad* pension).

Vid grundbeloppets beräknande skall dock på sätt nedan angives hänsyn tagas till tjänstepensionsunderlaget för den av rektorn innehavda lärarbefattningen samt, i förekommande fall, till tjänstepensionsunderlaget för rektorsbefattning, som han innehaft vid tillträdandet av den, från vilken avgången sker. Grundbeloppet må icke understiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, om rektorn intill tiden för avgången innehaft allenast lärarbefattningen eller kvarstått i den tidigare rektorsbefattningen samt det för ifrågavarande lärar- respektive rektorsbefattning gällande tjänstepensionsunderlaget varit ökat med halva skillnaden mellan detta underlag och underlaget för den rektorsbefattning, från vilken avgången sker. Dylik ökning må dock äga rum endast om tjänstepensionsunderlaget för sistnämnda rektorsbefattning är det större underlaget.

Vad i 13 § 2 mom. första stycket samt 13 § 4 mom. stadgas skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl där pension fastställes enligt bestämmelserna i denna paragraf.

4 mom. Tjänstepensionsunderlaget för rektorsbefattning är lika med det tjänstepensionsunderlag, som enligt vad i 14 § 2 mom. sägs gäller för befattning i den lönegrad, som för rektorsbefattning vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola eller praktisk mellanskola med tre lönegrader och för rektorsbefattning vid högre folkskola med en lönegrad överstiger den, som gäller för innehavaren av rektorsbefattningen i hans egenskap av ordinarie lärare.

5 mom. Där ordinarie lärare efter frånträdande av rektorsbefattning kvarstår i lärarbefattningen, skall i tjänstepensionshänseende gälla vad för sistnämnda befattning finnes stadgat.

Har med tjänstepensionsrätt förenad rektorsbefattning innehafts under minst 12 år i oavbruten följd, äger dock läraren, såframt han inom

Kungl. Maj:ts förslag:	*Utskottets förslag:*
	viss av Kungl. Maj:t fastställd tid anmäler sin önskan därom, kvarstå vid rektors tjänstepensionsrätt. I sådant fall skall med avseende å den tjänstepension, vartill han må bliva berättigad, iakttagas att pensionens grundbelopp icke må understiga det belopp, vartill det skulle hava bestämts, om han intill avgången ur tjänst alltjämt innehaft den frånträdda rektorsbefattningen.

5 avd. Om tjänstelivränta.

22 §.

1 mom. Den som, efter att hava blivit underkastad detta reglemente, avgått från befattning, som i reglementet avses, utan rätt att komma i åtnjutande av tjänstepension enligt reglementet, är berättigad att på därom gjord ansökning erhålla tjänstelivränta,

a) när han uppnått en levnadsålder av 65 år *(uppskjuten livränta);* eller

b) därest han före uppnåendet av 65 års ålder blivit varaktigt oförmögen till arbete och på grund därav erhållit folkpension enligt gällande lag om folkpensionering *(förtidslivränta).*

Såsom förutsättning för rätt till tjänstelivränta skall likväl gälla,

a) att läraren under sammanlagt minst tre år före avgången innehaft anställning, som vid nämnda tillfälle varit förenad med tjänstepensionsrätt; samt

b) att läraren icke efter avgången men före den i första stycket a) eller b) avsedda tidpunkten innehaft annan anställning, förenad med tjänstepensionsrätt.

Där lärare samtidigt avgått från ordinarie befattning och sådan extra ordinarie befattning, som av honom innehafts med frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, äger han, därest båda befattningarna varit förenade med tjänstepensionsrätt enligt detta reglemente, allenast komma i åtnjutande av *en* tjänstelivränta.

Avgår ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, samtidigt från lärar- och rektorsbefattningarna må likaledes allenast *en* tjänstelivränta utgå. Livräntebeloppet skall därvid motsvara det högsta av de för de särskilda befattningarna beräknade beloppen.

2 mom. Där tjänstepension upphör att utgå på grund av stadgandet i 12 § 2 mom. andra stycket, inträder i stället rätt till tjänstelivränta enligt bestämmelserna i 1 mom. här ovan.

3 mom. Tjänstelivränta utgår

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

a) uppskjuten livränta från och med månaden näst efter den, under vilken vederbörande uppnått 65 års ålder, eller, där nämnda ålder redan uppnåtts och livräntan träder i stället för tjänstepension, från och med dagen näst efter den, då tjänstepension upphört att utgå, dock att livränta i förstnämnda fall ej må utgå för längre tid tillbaka än sex månader före den månad, under vilken ansökning därom gjorts; samt

b) förtidslivränta från och med den månad, med vars ingång folkpensionen börjat löpa, dock tidigast från och med den månad, då ansökningen om tjänstelivränta gjorts.

Livräntan utgår till och med den månad, varunder livräntetagaren avlider.

4 mom. Utbetalning av tjänstelivränta sker i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

23 §.

1 mom. Beloppet för år räknat av tjänstelivränta bestämmes, där ej annat föranledes av vad nedan i 2 mom. stadgas, i förhållande till dels det för läraren vid avgången gällande tjänstepensionsunderlaget, dels antalet vid avgången uppnådda tjänstår, dels ock nämnda antal tjänstår utökat med tid, som vid avgången må hava återstått till utgången av den månad varunder läraren uppnår 65 års ålder, allt på sätt närmare stadgas i 24 §.

Härvid iakttages

a) att i fall, där den befattning från vilken avgången ägt rum innehafts under kortare tid än tre år, tjänstepensionsunderlaget bestämmes på motsvarande sätt som i 14 § 1 mom. andra stycket stadgas i fråga om förtidspension;

b) att tid, för vilken bidragsplikt för tjänstepensionering ej förelegat, vid tjänstårsberäkningen i intet fall må tagas i betraktande till större del än två tredjedelar; samt

c) att såsom tjänstår för den, vilken avgått från rektorsbefattning som avses i 21 §, må tagas i betraktande allenast tid, under vilken nämnda befattning innehafts i oavbruten följd före avgången.

2 mom. Vad i 12 § 3 mom., 13 § 2 och 3 mom. *samt 21 § 3 mom. andra stycket* stadgas om tjänstepension eller tjänstepensions grundbelopp skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tjänstelivränta.

2 mom. Vad i 12 § 3 mom., 13 § 2 och 3 mom., *21 § 3 mom. andra stycket och 21 § 5 mom.* stadgas om tjänstepension eller tjänstepensions grundbelopp skall äga motsvarande tillämpning i fråga om tjänstelivränta.

3 mom. Tjänstelivräntas årsbelopp jämkas, där så erfordras, till närmast högre öretal, som är jämnt delbart med 120.

24 §.

1 mom. Uppskjuten livränta bestämmes, med iakttagande i förekommande fall av vad nedan i 3 mom. stadgas, till ett belopp motsvarande så stor del

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

av tjänstepensionsunderlaget, som antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår utgör av det på sätt i 23 § 1 mom. sägs utökade antalet fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår, dock minst av 120. Om antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår är mindre än 120, skall likväl iakttagas, att det på nyssnämnda sätt beräknade beloppet skall minskas med $^1/_{10}$ procent för varje felande fjärdedels år.

2 mom. Förtidslivränta bestämmes enligt grunder, som fastställas av Kungl. Maj:t, till sådant belopp, att livräntans värde vid den tidpunkt, från och med vilken densamma utgår, motsvarar värdet vid nämnda tidpunkt av den uppskjutna livräntan. Förtidslivräntans årsbelopp skall likväl lägst motsvara 10 procent av den uppskjutna livräntans årsbelopp.

3 mom. Tjänstelivränta till den som, på sätt i 11 § 3 mom. första stycket närmare sägs, blivit dömd till avsättning eller till följd av tjänstefel skild från befattningen eller för förbrytelse i tidigare innehavd befattning dömd, i stället för till avsättning, till straff enligt 2 kap. 17 § strafflagen, utgör en tredjedel av det belopp, varmed livräntan i annat fall skolat utgå, med rätt likväl för Kungl. Maj:t att tillerkänna vederbörande större del, dock ej mera än två tredjedelar.

6 avd. Om sammanträffande av förmåner.

25 §.

Om den som kommer i åtnjutande av tjänstepension för i detta reglemente avsedd befattning vid avgång från den befattningen åtnjuter eller därvid eller sedermera erhåller annan tjänstepension, antingen enligt detta reglemente eller enligt andra tjänstepensionsbestämmelser, beror på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån de till förstnämnda pension hörande förmånerna av sådan anledning skola minskas med de till den sistnämnda pensionen hörande förmånerna. Utgå båda tjänstepensionerna enligt detta reglemente, må allenast en av dem minskas.

Vad i nästföregående stycke stadgas rörande sammanträffande av tjänstepensioner skall äga motsvarande tillämpning med avseende å sammanträffande av tjänstepension och tjänstelivränta eller av flera tjänstelivräntor.

7 avd. Reglementets tillämplighet m. m.

26 §.

Lärare, å vilken reglementet erhåller tillämpning, skall vara pliktig att underkasta sig ändrade bestämmelser i de hänseenden, om vilka i reglementet förmäles. Ordinarie lärare är likväl icke skyldig underkasta sig ändring av föreskrifterna i 6 § 2 mom. om beloppet av tjänstepensionsavdrag, i 14 § 2 mom. och 21 § 4 mom. om beloppet av tjänstepensionsunderlag, i 16—18 §§

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

och 21 § 3 mom. första stycket om bestämmande av tjänstepensions grundbelopp eller i 20 § om rörligt tillägg, dock att sådan lärare skall vara pliktig att, därest de allmänna levnadskostnaderna nedgå med tio procent eller mera i förhållande till 1935 års genomsnittliga levnadskostnader, efter prövning av Kungl. Maj:t och riksdagen vidkännas minskning med högst fem procent av grundbeloppet av tjänstepension eller beloppet av tjänstelivränta.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1943, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets bestämmelser skall upphöra att gälla, såvitt angår den å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Utan hinder av vad i 5 § stadgas skall lärare, som omedelbart före reglementets ikraftträdande varit underkastad bestämmelserna i tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor, vara befriad från skyldighet att vidkännas tjänstepensionsavdrag eller åtnjuta nedsättning i sådant avdrag på sätt och under villkor, som här nedan sägs.

Lärare, som före ikraftträdandet av detta reglemente på grund av stadgandena i 3 § tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor vunnit befrielse från skyldighet att vidkännas tjänstepensionsavdrag eller som enligt nämnda stadganden skulle hava under tiden 1 juli 1943—30 juni 1944 vunnit sådan befrielse, vare befriad från skyldighet att vidkännas tjänstepensionsavdrag enligt detta reglemente från och med dess ikraftträdande respektive från och med den tidpunkt, då berörda befrielse enligt tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor skulle hava inträtt.

Lärare, som enligt omförmälda stadganden i tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor skulle hava vunnit befrielse från avdragsskyldighet under tiden 1 juli 1944—30 juni 1946, skall, räknat från den tidpunkt då nämnda befrielse skulle hava inträtt, åtnjuta nedsättning i honom enligt detta reglemente åliggande tjänstepensionsavdrag med två tredjedelar, om befrielsen skulle hava inträtt under tiden 1 juli 1944—30 juni 1945, och eljest med en tredjedel.

Vad i denna punkt stadgats skall icke äga tillämpning å den, som efter reglementets ikraftträdande erhåller tillstånd att kvarstå i sin befattning efter uppnådd pensionsålder och som ej före pensionsålderns inträde vunnit befrielse från avdragsskyldighet.

2. Utan hinder av bestämmelsen i 8 § skall stadgandet i 7 punkten övergångsbestämmelserna till tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor i tillämpliga delar lända till efterrättelse jämväl i fråga om lärare, som blir underkastad detta reglemente.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

3. Är den som åtnjuter tjänstepension eller tjänstelivränta enligt reglementet tillika berättigad till särskild förmån av följande slag, nämligen pension från pensionsförsäkringsfonden på grund av inbetalning till pensionsstyrelsen jämlikt stadgande i tidigare gällande författning rörande pensionering av i statens tjänst anställd personal eller därmed jämförlig uppskjuten pension från av staten upprättad eller understödd pensionsanstalt eller pensionskassa, skall grundbeloppet av tjänstepensionen respektive tjänstelivräntans belopp minskas med beloppet av nämnda förmån. Vid bestämmande av det oreducerade grundbeloppet respektive livräntebeloppet, skall i sådant fall, ändå att annat följer av eljest tillämpliga bestämmelser, såsom tjänstår tillgodoräknas all den tid, som lagts till grund för beräkning av sagda förmån.

Därest pensionsåldern för den i nästföregående stycke omförmälda förmånen icke sammanfaller med den tidpunkt, från vilken tjänstepensionen eller tjänstelivräntan enligt detta reglemente börjar utgå, eller ock är valfri, skall i nästföregående stycke omförmäld minskning ske med det belopp, som enligt de för beräkningen av förmånen gällande grunderna skolat utgå från och med angivna tidpunkt.

4. Uppbär den, som åtnjuter tjänstepension enligt reglementet, pension från pensionsinrättningen för lärarinnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom eller från svenska lärarinnornas pensionsförening, skall tjänstepensionens grundbelopp minskas med ett belopp motsvarande så stor del av berörda pension, som är grundad på statsbidrag och för detsammas erhållande erforderliga minimiavgifter. I fråga om den, som omedelbart före reglementets ikraftträdande var underkastad tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor, skall dock därvid iakttagas, att grundbeloppet ej må understiga sammanlagda beloppet av den tjänstepension, som skulle utgått vid tillämpning av sagda tjänstepensionsreglemente, och procentuellt dyrtidstillägg därå motsvarande indextalet 156 (juli 1914 = = 100).

Vid tillämpning i fall, som i denna punkt avses, av bestämmelserna i 20 § skall med tjänstepensionens grundbelopp förstås det oreducerade grundbeloppet.

5. Därest vid tillämpning av stadgandet i 14 § 1 mom. andra stycket detta reglementet hänsyn skall tagas till lärares tjänstepensionsunderlag för tid, innan reglementet blev gällande för honom, skall därvid så anses, som om för läraren gällt det tjänstepensionsunderlag, som enligt reglementet är fastställt för den befattning, han under nämnda tid innehaft, eller som enligt detta reglemente eller allmänna tjänstepensionsreglementet gäller för därmed närmast jämförlig befattning.

6. Tid före reglementets ikraftträdande, under vilken lärare såsom vikarie uppehållit befattning, må tillgodoräknas såsom tjänstår på sätt i 2 § tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor stadgats, ändock att sådant icke följer av bestämmelserna i 15 §.

Kungl. Maj:ts förslag:	*Utskottets förslag:*
	För den, som innehaft beställning å reservstat utan att därvid vara underkastad allmänna tjänstepensionsreglementet den 30 december 1941 (nr 1008), må tid för sådant tjänstinnehav, ändå att sådant icke följer av bestämmelserna i detta reglemente, tillgodoräknas såsom tjänstår, dock med den inskränkning, som angives i 15 § 4 mom. andra stycket.

7. Därest ordinarie lärare, som vid reglementets ikraftträdande innehar rektorsbefattning, avgår med tjänstepension enligt reglementet utan att hava innehaft nämnda befattning minst 12 år, skall iakttagas, att tjänstepensionens grundbelopp icke må understiga den pension jämte procentuellt dyrtidstillägg motsvarande indextalet 156 (juli 1914 = 100), som skulle utgått, om de bestämmelser alltjämt ägt tillämpning, vilka varit gällande för befattningshavaren omedelbart före reglementets ikraftträdande.

8. Befattningshavare, vilken jämlikt 6 punkten övergångsbestämmelserna till tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor ägt tillgodoräkna tid före nämnda reglementes ikraftträdande såsom om han därunder innehaft med pensionsrätt enligt berörda reglemente förenad befattning som rektor, skall vid tillämpning av detta reglemente anses hava under sådan tid innehaft rektorsbefattning, som avses i 21 §.

9. Å ordinarie lärare, vilken jämlikt 18 § 1 mom. tjänstepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor efter frånträdande av förordnande å rektorsbefattning bibehållits vid oförändrat tjänstepensionsunderlag och tjänstepensionsavdrag, skola tillämpas det tjänstepensionsunderlag och det tjänstepensionsavdrag, som i detta reglemente äro stadgade för vederbörande rektorsbefattning.

Förslag
till
familjepensionsreglemente för de högre kommunala skolorna.

1 avd. Allmänna bestämmelser.

1 §.

1 mom. Detta reglemente äger tillämpning beträffande:

a) lärare, som är underkastad tjänstepensionsreglementet för de högre kommunala skolorna;

b) den som åtnjuter eller äger rätt att komma i åtnjutande av pension enligt nyssnämnda tjänstepensionsreglemente; samt

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

c) den som, efter att på grund av stadgandet under a) här ovan hava blivit underkastad detta reglemente, avgått från sin befattning utan rätt att för densamma komma i åtnjutande av pension varom under b) förmäles, under förutsättning att läraren under sammanlagt minst tre år före avgången innehaft anställning, som vid nämnda tidpunkt varit förenad med tjänstepensionsrätt, varom i 3 mom. tredje stycket här nedan förmäles.

Bestämmelsen under c) här ovan avser icke sådant fall, då läraren efter avgången innehaft annan anställning, förenad med tjänstepensionsrätt, som nyss sagts. Med avgången befattningshavare, varom under c) förmäles, likställes den som erhållit pension enligt tjänstepensionsreglementet för de högre kommunala skolorna men på grund av vad i 12 § 2 mom. andra stycket nämnda reglemente stadgas vid frånfället ej vidare uppbär pensionen.

2 mom. Där ordinarie lärare utan något sitt förvållande förflyttas till befattning, som avses i allmänna tjänstepensionsreglementet eller folkskolans tjänstepensionsreglemente, skall i fråga om familjepensionsavdrag samt familjepensionstal för familjepension och familjelivränta hänsyn tagas till de för den tidigare innehavda befattningen gällande bestämmelserna på sätt och i den omfattning, som angivas i 6 § 1 mom., 10 § 2 mom. och 17 § 2 mom. allmänna familjepensionsreglementet respektive 6 § 1 mom., 10 § 2 mom. och 15 § 2 mom. folkskolans familjepensionsreglemente.

3 mom. Vad i detta reglemente sägs om lärare skall, där ej annat framgår, i tillämpliga delar gälla med avseende å sådan förutvarande lärare, som i 1 mom. b) eller c) avses.

Vad i reglementet sägs om tjänste- eller familjepensionsbestämmelser skall, där ej annat framgår, avse dels tjänste- eller familjepensionsbestämmelser antagna av Kungl. Maj:t och riksdagen, dels ock tjänste- eller familjepensionsbestämmelser för riksdagens verk, vilka antagits av riksdagen eller med stöd av dess bemyndigande utfärdats av delegerade för riksdagens verk. Såsom tjänstepensionsbestämmelser av förstnämnda slag anses icke bestämmelser om pensionering av försvarsväsendets reserver av befäl och civilmilitär personal.

Med tjänste- eller familjepensionsrätt, varom i reglementet förmäles, förstås pensionsrätt enligt i nästföregående stycke avsedda tjänste- eller familjepensionsbestämmelser.

4 mom. I detta reglemente meddelade bestämmelser skola, i den mån krigsavlöningsreglementet vinner tillämpning, tillämpas allenast i den omfattning annat ej följer av sistnämnda reglemente.

2 §.

1 mom. I 1 § 1 mom. a) omförmäld lärare har att vidkännas *familjepensionsavdrag* enligt bestämmelserna i detta reglemente.

Efterlevande, som här nedan i 2 mom. sägs, till den, beträffande vilken reglementet äger tillämpning, äro berättigade att åtnjuta *familjepension* eller

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

familjelivränta enligt de föreskrifter och under de villkor, som innehållas i reglementet.

Närmare bestämmelser angående reglementets tillämpning meddelas av Kungl. Maj:t.

2 mom. Familjepension eller familjelivränta tillkommer följande efterlevande, nämligen

efterlevande make, som ej ingått nytt äktenskap,

frånskild make i fall, som i 3 mom. sägs, samt

arvsberättigat barn, vilket ej uppnått 19 års ålder.

Såsom förutsättning härför skall dock gälla, i fråga om make, att äktenskapet icke ingåtts efter det befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 år, och i fråga om adoptivbarn, att adoptionen ej ägt rum efter det befattningshavaren fyllt 50 år.

3 mom. Då lärare i dom å äktenskapsskillnad förpliktas att till sin make utgiva underhållsbidrag eller i skillnadsmålet visats föreligga avtal om sådant underhållsbidrag, äger domstolen, om makarna levt tillsammans under minst fem år och lärarens make vid sammanlevnadens hävande uppnått en ålder av minst 30 år samt det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finnes skäligt, förordna att maken skall vara berättigad till familjepension eller familjelivränta, som avses i detta reglemente.

Sålunda meddelat förordnande upphör att gälla, om skyldighet att utgiva underhållsbidrag, vilket bestämts att utgå på särskilda tider, upphört eller den bidragsberättigade trätt i nytt gifte.

Äger förordnande som nyss sagts giltighet, må sådant förordnande ej med laga verkan meddelas till förmån för lärarens make i senare äktenskap.

3 §.

Innehade avliden lärare vid frånfället familjepensionsrätt enligt bestämmelserna i 1 § detta reglemente för mer än en befattning, skall familjepension eller familjelivränta för varje befattning utgå enligt för densamma meddelade bestämmelser, dock med iakttagande av de i 17 § 1 mom. meddelade bestämmelserna rörande sammanträffande förmåner.

Efter den som enligt reglementet ägde familjepensionsrätt såväl för ordinarie befattning som för extra ordinarie befattning, vilken innehafts med frånträdande av den ordinarie befattningens utövande, må dock endast *en* familjepension eller *en* familjelivränta utgå.

Där avliden lärare vid frånfället innehade familjepensionsrätt enligt reglementet såväl för rektorsbefattning som för ordinarie lärarbefattning, må, oavsett bestämmelsen i första stycket, familjepension eller familjelivränta utgå allenast för rektorsbefattningen.

4 §.

1 mom. Prövning av fråga om rätt att komma i åtnjutande av familjepension eller familjelivränta enligt detta reglemente samt fastställande till

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

beloppet av dylik förmån sker, på därom gjord ansökning, av statens pensionsanstalt.

Sökande åligger att styrka sådana för statens pensionsanstalt icke kända omständigheter, som böra tagas i betraktande vid prövningen av pensionsfrågan.

2 mom. Då pension eller livränta fastställes, skall skriftligt bevis därom tillställas de till förmånen berättigade.

2 avd. Om familjepensionsavdrag.

5 §.

Från och med den dag, då i 1 § 1 mom. a) omförmäld lärare blir underkastad reglementets bestämmelser, intill dess avgång från befattningen äger rum skall läraren tillkommande lön minskas med *familjepensionsavdrag.*

Ordinarie lärare, som med frånträdande av befattningens utövande innehar extra ordinarie befattning, vidkännes pensionsavdrag allenast i sistnämnda befattning.

För ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, skall familjepensionsavdrag verkställas allenast i rektorsbefattningen.

6 §.

1 mom. Såsom familjepensionsavdrag skall tillämpas det belopp, som i 2 mom. här nedan angives för den befattning läraren innehaft under tid, för vilken pensionsavdraget verkställes.

Där ordinarie befattning nedflyttats till lägre lönegrad, skall därav föranledd nedsättning av familjepensionsavdraget för befattningen likväl icke bliva gällande beträffande den, som omedelbart dessförinnan innehade befattningen.

Vad i nästföregående stycke stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie lärare, som utan något sitt förvållande förflyttats till i detta reglemente avsedd befattning med lägre familjepensionsavdrag.

Där för ordinarie lärare, som innehaft med tjänstepensionsrätt förenad rektorsbefattning under minst 12 år i oavbruten följd, med avseende å tjänstepensionsavdrag enligt tjänstepensionsreglementet för de högre kommunala skolorna tillämpas de stadganden, som gällde vid rektorsförordnandets frånträdande, skola jämväl med avseende å familjepensionsavdrag dylika stadganden lända till efterrättelse.

Där ordinarie lärare efter frånträdande av rektorsbefattning kvarstår vid rektors familjepensionsrätt på sätt i 14 § 3 mom. sägs, skall med avseende å familjepensionsavdrag för honom fortfarande tillämpas vad som gäller för den frånträdda rektorsbefattningen.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

2 mom. För befattningar som avses i detta reglemente skola, där ej annat följer av stadgandet i 3 mom., familjepensionsavdragen för år räknat utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas.

Lönegrad KO	Familjepensionsavdrag kronor	Lönegrad KEo	Familjepensionsavdrag kronor
16	180	15	162
17	192	16	171
18	204	17	180
19	219	18	192
20	219	19	204
21	234	20	204
22	249	21	219
23	267		
24	285		
25	306		
26	327		

För rektorsbefattning utgör familjepensionsavdraget för år räknat det belopp, som enligt vad ovan sägs gäller för befattning i den lönegrad, som för rektorsbefattning vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola eller praktisk mellanskola med tre lönegrader och för rektorsbefattning vid högre folkskola med en lönegrad överstiger den, som gäller för innehavaren av rektorsbefattningen i hans egenskap av ordinarie lärare.

3 mom. För lärare, som av annan anledning än offentligt uppdrag eller uppehållande av befattning vid kommunal läroanstalt eller i statens tjänst erhållit sådan nedsättning av tjänstgöringstiden, vilken medför C-avdrag å lönen, skall vidtagas en mot nedsättningen svarande minskning av familjepensionsavdraget. Härvid iakttages, att pensionsavdrag för år räknat, som icke utgöres av helt med tre jämnt delbart krontal, jämkas till närmast högre sålunda delbara tal.

3 avd. Om familjepension.

1 kap. Lärare i allmänhet.

Gemensamma bestämmelser.

7 §.

1 mom. Familjepension enligt bestämmelserna i detta kapitel tillkommer efterlevande till lärare, som vid sin död kvarstod i sin befattning eller åtnjöt eller ägde rätt att komma i åtnjutande av pension enligt tjänstepensionsreglementet för högre kommunala skolor.

2 mom. Angående fördelning av familjepension mellan två eller flera familjepensionsberättigade stadgas i 9 § 3 mom. och 13 § 4 mom.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

8 §.

1 mom. Familjepension utgöres av *grundbelopp* samt, i förekommande fall, *rörligt tillägg.*

2 mom. Familjepension utgår till därtill berättigad från och med dagen näst efter den, då lärare avlidit, eller, i fråga om pension till barn som födes efter faderns död, från och med den dag, under vilken barnet fötts, till och med utgången av månaden näst efter den, under vilken pensionstagaren avlider, eller, där pensionsrätten upphör av annan anledning, till och med utgången av den månad, under vilken rätten upphört.

3 mom. Pensionstagare, som undergår direkt ådömt frihetsstraff eller är föremål för åtgärd, som förklarats skola träda i stället för sådant straff, eller ock avtjänar ådömt tvångsarbete, må för den tiden uppbära allenast en tredjedel av den pension, som eljest skolat till honom utgå.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må statens pensionsanstalt kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära det förverkade pensionsbeloppet eller del därav.

4 mom. Utbetalning av familjepension sker i efterskott enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t, statens pensionsanstalt likväl obetaget att efter pensionstagarens frånfälle förskottsvis utbetala återstående pensionsbelopp.

Familjepensionens grundbelopp.

9 §.

1 mom. Storleken för år räknat av familjepensionens grundbelopp bestämmes enligt grunder, som angivas i 2 mom. här nedan, i förhållande till ett vid lärarens död för honom gällande familjepensionstal, varom stadgas i 10 §.

2 mom. Vid familjepensionens fastställande beräknas grundbeloppet sålunda, att det motsvarar,

a) då endast en familjepensionsberättigad finnes eller då de pensionsberättigade utgöras av efterlevande make och frånskild make: familjepensionstalet;

b) då de pensionsberättigade utgöras av efterlevande make eller frånskild make samt barn eller av efterlevande make och frånskild make samt barn: familjepensionstalet ökat med 50 procent, om endast ett barn finnes, och eljest därutöver med 20 procent för varje ytterligare barn; samt

c) då de pensionsberättigade utgöras av två eller flera barn: familjepensionstalet ökat med 50 procent, om barnen äro två, och eljest därutöver med 20 procent för varje ytterligare barn.

Sker efter familjepensionens fastställande ändring beträffande antalet familjepensionsberättigade, skall med tillämpning av de i nästföregående stycke angivna grunderna bestämmas nytt grundbelopp för familjepensionen att tillämpas från och med den i 8 § 2 mom. stadgade tidpunkt, då familjepensionsrätt inträtt eller upphört.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

3 mom. Finnas två eller flera familjepensionsberättigade, skall det på varje tid belöpande grundbeloppet mellan dem fördelas sålunda,

att av grundbelopp, som är gemensamt för efterlevande make eller frånskild make samt barn eller för efterlevande make och frånskild make samt barn, maken eller makarna äga åtnjuta så stor del, som motsvarar 80 procent av familjepensionstalet — dock att frånskild make, som äger pensionsrätt jämte den avlidnes barn i annat gifte, icke må åtnjuta större del än som motsvarar 40 procent av familjepensionstalet — samt barnet eller barnen återstoden,

samt att av grundbelopp eller del därav, som är gemensam för efterlevande make och frånskild make eller för två eller flera barn, makarna respektive barnen äga taga lika del.

Har i följd därav, att frånskild make underlåtit att göra ansökning om pension, till annan familjepensionsberättigad utbetalts större belopp än han enligt här stadgade grunder bort erhålla, skall därvid bero.

10 §.

1 mom. Familjepensionstalet bestämmes, där ej annat föranledes av stadgandena i 2 och 3 mom. här nedan, dels av det familjepensionsunderlag, som enligt föreskrifterna i 11 § skall tillämpas, dels ock av antalet tjänstår, varom förmäles i 12 §, allt enligt följande grunder. Uppgår antalet tjänstår till minst 30, skall familjepensionstalet motsvara familjepensionsunderlaget. Är tjänstårens antal mindre, skall familjepensionstalet motsvara familjepensionsunderlaget minskat med $^1/_{120}$ för varje full fjärdedel av år, varmed antalet tjänstår understiger 30.

2 mom. Har för ordinarie lärarbefattning ändring skett beträffande pensionsålder, familjepensionsunderlag eller för hel tjänstepension erforderligt antal tjänstår, må familjepensionstalet i fråga om den som omedelbart före ändringen innehade befattningen likväl icke understiga det belopp, vartill det skulle hava beräknats, därest ändringen icke ägt rum.

Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning beträffande ordinarie lärare, som utan något sitt förvållande förflyttats till med familjepensionsrätt enligt detta reglemente förenad befattning.

I fråga om familjepensionstalet beträffande ordinarie lärare, vilken efter frånträdande av rektorsbefattning kvarstår vid rektors familjepensionsrätt, skall iakttagas vad därom i 14 § 3 mom. stadgas.

3 mom. Där på grund av bestämmelsen i 3 § andra stycket endast *en* familjepension utgår, skall familjepensionstalet för denna motsvara det högsta av de för de särskilda befattningarna beräknade familjepensionstalen.

4 mom. Beräknat familjepensionstal, som icke utgör helt krontal, jämkas till närmast högre sådant tal.

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

11 §.

1 mom. Såsom *familjepensionsunderlag* skall tillämpas det belopp, som enligt 2 mom. gäller för den familjepensionsberättigande befattning läraren innehade vid dödsfallet eller från vilken han dessförinnan avgått med rätt till pension, varom i 1 § 1 mom. b) förmäles.

Där för ordinarie lärare, som innehaft med tjänstepensionsrätt förenad rektorsbefattning under minst 12 år i oavbruten följd, med avseende å familjepensionsavdrag de stadganden skola lända till efterrättelse, vilka gällde vid rektorsförordnandets frånträdande, skola dylika stadganden lända till efterrättelse jämväl med avseende å familjepensionsunderlag.

2 mom. För befattningar som avses i detta kapitel skola familjepensionsunderlagen utgöra de belopp, som här nedan för de särskilda lönegraderna angivas:

Lönegrad KO	Familjepensionsunderlag kronor	Lönegrad KEo	Familjepensionsunderlag kronor
16	1,644	15	1,452
17	1,752	16	1,548
18	1,848	17	1,644
19	1,944	18	1,752
20	1,944	19	1,848
21	2,040	20	1,848
22	2,148	21	1,944
23	2,244		
24	2,340		
25	2,436		
26	2,532		

12 §.

Såsom *tjänstår* räknas vid bestämmande av familjepension

a) tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt tjänstepensionsreglementet för högre kommunala skolor,

b) *tid, under vilken beställning å reservstat vid försvarsväsendet innehafts, ävensom* tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt familjepensionsreglementet för prästerskapet, jämväl där sådant icke följer av stadgandet under a), samt

b) tid, som må tillgodoräknas såsom tjänstår enligt familjepensionsreglementet för prästerskapet, jämväl där sådant icke följer av stadgandet under a), samt

c) tid, som från dödsfallet eller avgången från befattningen må hava återstått till pensionsålderns inträde,

c) tid, som från dödsfallet eller avgången från befattningen må hava återstått till pensionsålderns inträde.

Kungl. Maj:ts förslag:	*Utskottets förslag:*
dock att sådan tid ej må räknas såsom tjänstår för lärare, som vid sin död åtnjöt förtidspension.	

Rörligt tillägg.

13 §.

1 mom. Å familjepensionens grundbelopp eller, där mer än en pension enligt reglementet åtnjutes, å de sammanlagda grundbeloppen utgår rörligt tillägg under samma förutsättningar och enligt samma grunder, som enligt avlöningsreglementet för de högre kommunala skolorna gälla angående dylikt tillägg å lön till ordinarie och extra ordinarie lärare.

2 mom. Rörligt tillägg beräknas å grundbeloppet för månad, dock ej å däri ingående öretal, som överskjuter fullt krontal.

3 mom. Till hjälp vid uträkning av rörligt tillägg utfärdar Kungl. Maj:t de tabeller och anvisningar, som må finnas erforderliga.

4 mom. Angående fördelning av rörligt tillägg mellan två eller flera familjepensionsberättigade skall vad i 9 § 3 mom. stadgas om fördelning av grundbelopp äga motsvarande tillämpning.

2 kap. Rektorer.

14 §.

1 mom. Beträffande familjepension åt efterlevande efter ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, skola bestämmelserna i 8—10 samt 12 och 13 §§ äga motsvarande tillämpning.

Härvid skall likväl iakttagas

a) att i stället för vad i 12 § a) sägs skall gälla, att såsom tjänstår må tillgodoräknas tid, som vid tillämpning av de i tjänstepensionsreglementet för de högre kommunala skolorna för lärare i allmänhet meddelade bestämmelserna rörande tjänstårsberäkning må tillgodoräknas såsom tjänstår; samt

b) att pensionsåldern skall anses inträda vid utgången av det kalenderhalvår, varunder befattningshavaren uppnått eller skulle hava uppnått en ålder av 65 år.

2 mom. Familjepensionsunderlaget för rektorsbefattning är lika med det familjepensionsunderlag, som enligt vad i 11 § 2 mom. sägs gäller för befattning i den lönegrad, som för rektorsbefattning vid kommunal flickskola, kommunal mellanskola eller praktisk mellanskola med tre lönegrader och för rektorsbefattning vid högre folkskola med en lönegrad överstiger den, som gäller för innehavaren av rektorsbefattningen i hans egenskap av ordinarie lärare.

Kungl. Maj:ts förslag:	*Utskottets förslag:*
	3 mom. Där den, som innehaft med tjänstepensionsrätt förenad rektorsbefattning under minst 12 år i oavbruten följd, på sätt i 21 § 5 mom. tjänstepensionsreglementet för de högre kommunala skolorna sägs, kvarstår vid rektors tjänstepensionsrätt, skall han jämväl kvarstå vid rektors familjepensionsrätt. I sådant fall skall med avseende å den familjepension, vartill rätt må föreligga efter lärarens frånfälle, iakttagas, att familjepensionstalet icke må understiga det tal, vartill det skulle hava bestämts, om han intill dödsfallet eller avgången ur tjänst alltjämt innehaft den frånträdda rektorsbefattningen.

4 avd. Om familjelivränta.

15 §.

Familjelivränta enligt detta reglemente tillkommer efterlevande till förutvarande lärare, varom förmäles i 1 § 1 mom. c).

16 §.

1 mom. Familjelivränta motsvarar familjepensionens grundbelopp, dock att vid beräkning av grundbeloppet familjepensionstalet skall fastställas på sätt här nedan i 2 mom. stadgas.

I övrigt skola bestämmelserna i 8 § 2—4 mom. och 9 § 3 mom. äga motsvarande tillämpning.

2 mom. Familjepensionstalet för livränta bestämmes, där ej annat föranledes av vad här nedan stadgas, till ett belopp motsvarande så stor del av det för läraren senast gällande familjepensionsunderlaget, som antalet vid avgången uppnådda fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår av det slag, varom i 12 § a) och b) förmäles, utgör av 120 eller — där vid avgången uppnådda tjänstår, utökade med tid, som från avgången må hava återstått till pensionsålderns inträde, uppgå till mer än 120 fulla eller påbörjade fjärdedels tjänstår — av det större tal, som uppkommer genom berörda utökning.

I fråga om beräkning av tjänstår samt tid för pensionsålderns inträde för ordinarie lärare, vilken tillika är rektor, skola härvid stadgandena i 14 § 1 mom. andra stycket lända till efterrättelse.

Vid beräkning av tjänstår skall iakttagas att tid, för vilken bidragsplikt för familjepensionering ej förelegat, i intet fall må tagas i betraktande till större del än två tredjedelar.

Kungl. Maj:ts förslag:	*Utskottets förslag:*
I övrigt skola beträffande familjepensionstalets bestämmande föreskrifterna i 10 § 2—4 mom. äga motsvarande tillämpning.	I övrigt skola beträffande familjepensionstalets bestämmande föreskrifterna i 10 § 2—4 mom. *och 14 § 3 mom.* äga motsvarande tillämpning.

5 avd. Om sammanträffande av förmåner.

17 §.

1 mom. Innehade avliden lärare vid frånfället familjepensionsrätt för mer än en befattning, antingen enligt detta reglemente eller enligt såväl detta reglemente som andra familjepensionsbestämmelser, beror på Kungl. Maj:ts prövning, om och i vad mån de förmåner, vilka tillhöra endera respektive den enligt detta reglemente utgående familjepensionen eller familjelivräntan, av sådan anledning skola minskas med de till den andra familjepensionen eller familjelivräntan hörande förmånerna.

2 mom. Innehar efterlevande till den, å vilken detta reglemente äger tillämpning, med tjänstepensionsrätt förenad anställning, eller åtnjuter han antingen tjänstepension eller tjänstelivränta eller ock familjepension eller familjelivränta enligt detta reglemente eller andra familjepensionsbestämmelser såsom anhörig till annan anställningshavare, skall pensions- eller livränteförmån, som utgår enligt detta reglemente, där ej Kungl. Maj:t i särskilt fall annorlunda förordnar, minskas med en fjärdedel, dock högst med beloppet av den förmån, som föranleder minskningen.

Detta reglemente träder i kraft den 1 juli 1943, från och med vilken dag vad i tidigare av Kungl. Maj:t utfärdad författning eller föreskrift finnes stridande mot reglementets föreskrifter upphör att gälla, såvitt angår den å vilken reglementet erhåller tillämpning.

Övergångsbestämmelser.

1. Beträffande lärare, vilken under tiden 1 januari—30 juni 1939 eller del därav innehaft befattning, som avsetts i 1 § a) familjepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor, skola gälla de avvikelserna från bestämmelserna i detta reglemente, att änka skall äga rätt till familjepension eller familjelivränta, även om äktenskapet ingåtts efter det befattningshavaren uppnått en levnadsålder av 60 men ej 65 år, samt att pensions- eller livränterätt skall för arvsberättigat barn upphöra först vid 21 års ålder.

2. Har ordinarie lärare, som omedelbart före detta reglementes ikraftträdande var underkastad familjepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor, under berörda reglementes giltighetstid övergått till befattning med lägre familjepensionsunderlag och har därvid för honom jäm-

Kungl. Maj:ts förslag: *Utskottets förslag:*

likt 11 § 2 mom. reglementet skolat i familjepensionshänseende gälla vad som fanns stadgat i fråga om den förra befattningen, skola för läraren tillämpas det familjepensionsavdrag och det familjepensionsunderlag, som i detta reglemente finnas stadgade för den tidigare innehavda befattningen.

3. Beträffande ordinarie lärare, vilken på grund av bestämmelsen i 11 § 1 mom. familjepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor efter rektorsförordnandes frånträdande kvarstår vid rektors familjepensionsrätt, skola tillämpas det familjepensionsavdrag och det familjepensionsunderlag, som i detta reglemente äro stadgade för vederbörande rektorsbefattning.

4. Utan hinder av vad i 14 § 1 mom. andra stycket b) stadgas skall, där för ordinarie lärare, som tillika är rektor, pensionsåldern för lärarbefattningen på grund av stadgandet i 2 punkten övergångsbestämmelserna till tjänstepensionsreglementet för högre kommunala skolor inträder vid utgången av det kalenderhalvår, varunder läraren uppnår en levnadsålder av 60 år, pensionsåldern för rektorsbefattningen anses inträda vid samma tidpunkt.

5. Såvitt angår den, som innehaft beställning å någon av krigsmaktens reservstater och därvid åtnjutit avlöning antingen enligt föreskrifterna i förordningen den 23 juli 1936 (nr 474) angående arméns reservstater eller förordningen samma dag (nr 476) angående kustartilleriets reservstat eller ock enligt tidigare meddelade föreskrifter, må tid för sådant tjänstinnehav tillgodoräknas såsom tjänstår, ändock att detta icke följer av vad i 12 § a) sägs.

438305. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag. 1943.